

Samtlige departement
Statsministerens kontor

Deres ref

Vår ref
15/2391

Dato
02.10.2019

Endringer i bestemmelser om økonomistyring i staten fra 1. januar 2020

1. INNLEDNING

Finansdepartementet har, med hjemmel i reglement for økonomistyring i staten § 3, den 23. september 2019 fastsatt endringer i bestemmelser om økonomistyring i staten (“bestemmelsene”) av 12. desember 2003. Endringene berører alle kapitler i bestemmelsene, med unntak av kapittel 8 om forvaltning av garantiordninger, jf. omtale i punkt 2 nedenfor.

Regelverksendringene har vært på høring (departementsforeleggelse) hos departementene og Riksrevisjonen. Det var også en egen høring i 2017/2018 av reguleringen av mellomværendet med statskassen og av innbetalinger ved refusjoner av utlegg og utgiftsdeling. Oppfølgingen av endringer i reguleringen av mellomværendet og refusjoner ble omtalt i Gul bok 2019.

Endringene i bestemmelsene trer i kraft 1. januar 2020, med enkelte unntak som er omtalt i punkt 5 nedenfor.

2. OM ENDRINGENE I BESTEMMELSENE

Det er tatt inn en definisjon av begrepet *statlig virksomhet* (under departementene) i bestemmelsene punkt 1.2. Definisjonen skal benyttes av departementene ved vurderinger og beslutninger om organiseringen av sitt ansvarsområde. Definisjonen legges også til grunn for registreringen av statlige virksomheter i Enhetsregisteret, jf. kommende rundskriv fra Nærings- og fiskeridepartementet. Følgende tre avvik fra bokstav h i definisjonen er godkjent uten at dette har en presedensvirkning:

- Kontoret for voldsoffererstatning som styres av Statens sivilrettsforvaltning
- Statped, to samiske videregående skoler i Karasjøk og Kautokeino og Sørsamisk kunnskapspark i Hattfjelldal som styres av Utdanningsdirektoratet
- Jernbanemuseet som styres av Jernbanedirektoratet

Følgende endringer er gjort i *publiseringskravene* i kapittel 1 og 2: Det er tatt inn et nytt krav om å publisere departementenes instruksjer til underliggende virksomheter. Fristen for å publisere årsrapporten er endret og satt til 1. mai (uten henvisning til styringsdialogen). Videre er kravet om å publisere revisjonsberetningen justert og tatt inn i bestemmelsene (det har hittil bare stått i rundskriv). Det er også klargjort at supplerende tildelingsbrev skal publiseres.

Kravene til *transaksjonskontroller og arbeidsdeling ved utbetalinger* er gjennomgått og endret på flere punkter, med sikte på legge til rette for en mer effektiv og digital oppgaveløsning, samtidig som hensynet til sikkerhet ivaretas. Endringene fremgår av punktene 2.5 og 2.6 (tidligere 4.5) om transaksjonskontroller og organisering av økonomioppgaver, punkt 3.7 om betalingsformidling og punktene 5.2, 5.3, 6.3 og 7.3 om henholdsvis lønn, anskaffelser, tilskudd og stønader. Endringene innebærer blant annet at

- det åpnes for å la andre statlige virksomheter eller statlige tjenesteytere ivareta autorisasjonen av betalingsoppdrag på vegne av virksomheten
- det gis adgang til at innleid personell kan ivareta økonomioppgavene bestilling, attestasjon og autorisasjon
- det stilles krav til intern arbeidsdeling ved registrering av opplysninger om betalingsmottakere for å forebygge feil
- det er presisert at utøvd budsjettddisponeringsmyndighet og attestasjon skal være dokumentert før en transaksjon tas med i et betalingsoppdrag

Videre er kravene til kontroller ved autorisasjonen av betalingsoppdrag gjort tydeligere, kontroll av riktig kontering er ikke lenger en obligatorisk del av attestasjonen (virksomheten kan vurdere hvordan denne kontrollen bør legges opp), et tidligere krav om at informasjon i avregningsreturen skal benyttes til kontroll mot utbetaling i bank er tatt ut, og det er ikke lenger et eget krav om at rapportering til Finansdepartementet (statsregnskapet) og overordnet departement skal godkjennes av ansatte i virksomheten.

En klargjøring av sammenhengen mellom kontantprinsippet og at det kan oppstå et *mellomværende med statskassen* er tatt inn i punkt 3.4.2 og 3.5.2 i bestemmelsene. Det fremgår av omtalen at det skal gjøres enkelte unntak fra kontantprinsippet i tråd med Finansdepartementets rundskriv R-101 *Statens kontoplan for statsbudsjettet og statsregnskapet*. Andre unntak i enkeltsaker krever uttrykkelig vedtak av Stortinget. De nye retningslinjene i bestemmelsene og i rundskriv R-101 vil gi en mer ensartet regnskapsføring.

I bestemmelsene punkt 3.4.2 er det også klargjort at det skal gjøres enkelte unntak fra bruttoprinsippet i tråd med rundskriv R-101. Dette gjelder ved innbetalinger ved *refusjoner av utlegg og utgiftsdeling*. Slike innbetalinger skal nettoføres, dvs. føres som en utgiftsreduksjon.

Kravene i punkt 4.4.9.2 til *elektronisk tilgjengelighet* av bokførte opplysninger er harmonisert med reglene i bokføringsloven med forskrifter. Endringen innebærer en forenkling ved at virksomhetene får flere alternativer til hvordan kravet skal ivaretas ved skifte av økonomisystem. Endringen i punkt 5.4.2.2 med krav om tilby *elektronisk faktura* ved salg av varer og tjenester, er en teknisk oppdatering der det gjeldende kravet etter Finansdepartementets rundskriv R-10/2018 tas inn i bestemmelsene.

Beløpsgrensen i punkt 5.3.7 for *registrering av eiendeler* er økt fra 30 000 til 50 000 kroner (uten merverdiavgift). Statlig regnskapsstandard (SRS) 17 Anleggsmidler vil bli endret tilsvarende (jf. omtale i punkt 3 nedenfor om oppdatering av rundskriv R-114). Det er også gjort en teknisk oppdatering av teksten i det samme punktet knyttet til *kvalitetssikring av store anskaffelser*, slik at denne er tilpasset gjeldende regler.

Bestemmelsene om *tilskudd og stønader* i kapittel 6 og 7 er endret for å rette opp og tydeliggjøre sammenhengen med forvaltningslovens krav til saksbehandling. Dette berører både kravene til fastsettelse av tilskuddsregelverk og kravene til behandling av eventuelle søknader og til tilskuddsbrev/stønadsbrev til mottakerne. Det er klargjort at sentrale deler av et tilskuddsregelverk ofte er forskrift etter forvaltningsloven, og at vedtak om å tildele tilskudd og stønader som hovedregel er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Teksten i kapittel 6 og 7 er også gjennomgått for få en tydeligere fremstilling og begrepsbruk på noen punkter.

3. ENDRINGER I RUNDSKRIV

Finansdepartementet har samtidig med endringene i bestemmelsene, fastsatt og sendt ut en ny utgave av rundskriv R-101 *Statens kontoplan for statsbudsjettet og statsregnskapet*. Det er der tatt inn nærmere retningslinjer for hva som skal inngå i mellomværendet med statskassen og for regnskapsføring av innbetalinger ved refusjoner av utlegg og utgiftsdeling.

Endringene i bestemmelsene gjør også at flere av de andre faste rundskrivene fra Finansdepartementet må oppdateres. Dette gjelder rundskrivene R-102 *Standard kontoplan for statlige virksomheter*, R-111 *Bruk av belastningsfullmakter og betalinger mellom statlige virksomheter*, R-114 *Bruk av de statlige regnskapsstandardene (SRS) i virksomhetsregnskapene*, R-115 *Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap* og R-118 *Budsjettering og regnskapsføring av pensjonspremie for statlige virksomheter fra 2017*. Oppdaterte utgaver av disse rundskrivene vil foreligge i løpet av november.

4. NÆRMERE INFORMASJON OM REGELVERKSENDRINGENE

En oppdatert og fullstendig utgave av bestemmelsene er tilgjengelig på Finansdepartementets nettsider (under [Rundskriv](#) og temaet [Statlig økonomistyring](#)). Departementene og statlige virksomheter kan bestille trykte eksemplarer av regelverket fra Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (e-post publikasjonsbestilling@dss.dep.no, oppgi publikasjonskode R-0564B).

På nettsidene til Direktoratet for økonomistyring (DFØ) (under [Endringer i økonomiregelverket fra 1. januar 2020](#)), er det lagt ut flere dokumenter med nærmere informasjon om regelverksendringene, herunder

- oversikter over de viktigste endringene i bestemmelsene med omtale av bakgrunn for endringene
- tekst i bestemmelsene med “spor endringer”, slik at de nye bestemmelsene kan ses mot de tidligere

DFØ vil også i løpet av høsten 2019 legge ut nytt veiledningsmateriell om blant annet virksomhetsbegrepet i staten og retningslinjene for mellomværendet og for innbetalinger ved refusjoner av utlegg og utgiftsdeling, og samtidig oppdatere eksisterende veiledningsmateriell etter regelverksendringene.

5. OPPFØLGING AV REGELVERKSENDRINGENE

Finansdepartementet vil be departementene videreformidle informasjon om endringene i bestemmelsene og faste rundskriv til underliggende virksomheter.

Regelverksendringene trer i kraft 1. januar 2020. Unntakene er kravet om å tilby elektronisk faktura, som trådte i kraft 1. januar 2019 (jf. Finansdepartementets rundskriv R-10/2018), og kravene til regnskapsføring av innbetalinger ved refusjoner av utlegg og utgiftsdeling, som trer i kraft 1. januar 2021. Endringene som gjelder virksomhetenes årsrapport og publisering av revisjonsberetningen, gjelder fra og med rapporteringen for 2019.

Noen av regelverksendringene innebærer nye eller tydeligere krav som departementene og underliggende virksomheter må tilpasse seg, dersom kravene ikke allerede blir ivaretatt. Dette gjelder blant annet kriteriene som statlige virksomheter under departementene må oppfylle, kravet om å publisere instruks fra departementet til underliggende virksomheter, endringene i kravene om å publisere årsrapporten og revisjonsberetningen (for departementene gjelder kravet å publisere årsregnskapet og revisjonsberetningen), enkelte krav til transaksjonskontroller og arbeidsdeling ved utbetalinger, og retningslinjene for mellomværendet med statskassen og for innbetalinger ved refusjoner av utlegg og utgiftsdeling. Andre endringer og presiseringer i regelverket gir virksomhetene økte valgmuligheter, noe som legger til rette for å effektivisere økonomioppgaver. Dette gjelder først og fremst kravene til transaksjonskontroller ved utbetalinger og organisering av økonomioppgaver, blant

annet ved åpningen for at andre statlige virksomheter eller en statlig tjenesteyter ivaretar autorisasjon av betalingsoppdrag og at innleid personell kan ivareta bestilling og autorisasjon (jf. omtale i punkt 2 over). Departementene og virksomhetene bør vurdere hvilke fordeler disse nye mulighetene kan gi for den enkelte virksomhet og om de skal tas i bruk.

Endringene i bestemmelsene gjør det også nødvendig å gå gjennom og vurdere behovet for å oppdatere og videreutvikle instruksjer som departementene og underliggende virksomheter har fastsatt på grunnlag av reglement for økonomistyring i staten § 3 andre og tredje ledd. Dersom gjennomgangen viser at det er behov for å gjøre endringer i instruksjen, skal oppdatert instruks være fastsatt innen 30. juni 2020.

DFØ er gitt myndighet til og ansvar for å forvalte regelverket for økonomistyring i staten. Eventuelle søknader om tidsbegrenset unntak fra bestemmelsene skal sendes DFØ. Søknader skal være begrunnet og sendes fra overordnet departement.

Med hilsen

Øystein Schönberg-Grevbo e.f.
ekspedisjonssjef

Anne-Marte S. Johnsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:
Stortingets administrasjon
Riksrevisjonen
Direktoratet for økonomistyring